

**YANGI O'ZBEKISTONDA AMALGA OSHIRILAYOTGAN
MA'NAVY O'ZGARISHLAR HAQIDA AYRIM FIKR-
MULOHAZALAR**

Yunusova Rayhona Behzod Qizi

Andijon davlat chet tillari instituti

Xorijiy til va adabiyoti fakulteti 108-guruh

Annotatsiya : Mazkur maqolada Yangi O'zbekistonni bunyod etish yo'lida amalga oshirilayotgan ma'naviy islohotlar va ularning amaliy ahamiyati yoritilgan bo'lib, ushbu sohada erishilayotgan yutuqlar va natijalar haqida batafsil yoritilgan. Shu jumladan, mamlakatimizda amalga oshirilishi rejalashtirilgan ma'naviy-madaniy islohotlarning ahamiyati haqida fikr-mulohaza, tavsiya va xulosalar berilgan.

Kalit so'zlar: Yangi O'zbekiston, ma'naviyat, ilm-fan, taraqqiyot, texnologiya, strategiya, madaniy diplomatiya, tashabbus, qadriyat, milliy sa'nat.

Kirish

Ma'naviyat va ma'rifat azaldan inson hayoti uchun mustahkam qalqon vazifasini o'tab kelayotgan beqiyos kuchdir. Bu ikki mustahkam tayanchsiz jamiyat va davlat yuksak taraqqiyotga erisha olmaydi. Darhaqiqat, ma'naviyati, ma'rifati, iymon-e'tiqodi butun xalq kelajakda buyuk davlat barpo eta oladi. Shiddat bilan rivojlanayotgan ayni paytda ilm-fan, texnika-texnologiya, madaniyat, ta'lim, ishlab chiqarish va boshqa sohalarda tub o'zgarishlar amalga oshirilmoqda, islohotlarning sur'atlari tobora jadallashmoqda. Shu bilan birga axborotlar asri talablariga muvofiq o'zgarayotgan turmush tarzimiz ehtiyojlari jamiyat oldiga ko'plab yangidan-yangi vazifalarni amalga oshirish lozimligini ko'rsatmoqda. Bu muammolarga qarshi turish uchun bizga samarali yechim va chora-tadbirlar suv va havodek zarur bo'lib bormoqda. Bu masala hususida prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev quyidagilarni ta'kidlaydilar: "Jamiyatimizning ma'naviy asoslarini mustahkamlash, madaniyat sohasini

rivojlantirish, ilmiy-ijodiy tashkilotlar, muhtaram ziyolilarimiz faoliyatini qo'llab-quvvatlash ham biz uchun ustuvor yo'nalishlardan biri bo'ladi. Biz qadimiy va boy tariximizni, ayniqsa, g'oyat og'ir sharoitda ilm-ma'rifat, inson erkinligi, xalq ozodligi, vatanga, milliy qadriyatlarga mehr va sadoqat g'oyalarini dalil ko'tarib chiqqan jadid bobolarimiz faoliyatini yanada chuqur o'rganishimiz lozim". Darhaqiqat, davlatimiz rahbari tashabbusi bilan yurtimizda olib borilayotgan keng miqyosdagi islohotlar mamalaktimizdagi barcha fuqarolarning orzu-maqсадlarini, xohish-istaklarini o'zida ifoda etib, butun dunyoda yuksak e'tirof etilmoqda. Shundan kelib chiqib, Yangi O'zbekistonda Uchinchi Renessansni bunyod etish har bir fuqaroning zimmasiga yuklangan burchi va ma'suliyatiga aylanmoqda.

Ma'rifatparvar ajdodlarimiz, xususan, jadid bobolarimizning boy ma'naviy merosini atroflicha o'rganish va uni hayotga tatbiq etish, Yangi O'zbekistonimizni barpo etish yo'lida mustahkam asos bo'lib xizmat qiladi. Binobarin, bugun har birimiz vatanparvar bo'lib, millatparvar bo'lib maydonga chiqishimiz darkor. Zero, Prezidentimiz kengash yig'ilishida ta'kidlaganidek: "Tarixdan ma'lum: Vatan va xalq taqdiriga nisbatan tahdidlar kuchaygan vaziyatda aynan millat fidoyilari-uyg'oq qalbli ziyolilar, shoir va adiblar, san'at namoyondalari, ma'naviyat va ma'rifat sohasi xodimlari jasorat bilan maydonga chiqqanlar. Mamlakatimiz o'z taraqqiyotining yangi, yuksak bosqichiga chiqayotgan hozirgi paytda bizga jadid bobolarimiz kabi g'arb ilm-fan yutuqlari bilan birga milliy qadriyatlar ruhida tarbiya topgan yetuk kadrlar suv bilan havodek zarur!"

Davlatimiz rahbari Shavkaz Mirziyoyev buning uchun, avvalo, mustahkam iqtisodiy asoslar kerakligi ta'kidlab, bu yil ijtimoiy sohaga eng ko'p 134 trillion so'm mablag' ajratilganini aytdi. Bu-2016-yilga solishtirganda, 5-6 barobar ziyod demakdir.

Davlatimiz rahbari quyidagi masalalarga alohida e'tibor qaratdilar: "Madaniy faoliyat va madaniyat tashkilotlari to'g'risida"gi Qonun qabul qilingani soha rivojida muhim ahamiyatga ega bo'ldi. Milliy

an'analarimizni asrab-avaylash va boyitish maqsadida Respublika maqom, baxshichilik, va askiya san'ati markazlari tashkil etildi.

“Maqom”, “Baxshichilik”, “Hunarmandchilik”, “Lazgi” kabi xalqaro festivallarni o'tkazish an'anaga aylandi. 24ta Xorijiy mamlakatda, jumladan, qo'shni davlatlarda “O'zbekiston madaniyati kunlari” yuqori saviyada o'tkazildi. YUNESKONing insoniyat nomoddiy madaniyat merosi ro'yxatiga yana 9ta milliy merosimiz namunasi, Buxoro shahri esa “ijodkor shaharlar tarmog'I”ga kiritildi. Shu yil sentabrda YUNESKO Bosh qarorgohida buyuk bobomiz Abu Rayhon Beruniy tavalludining 1050-yilligi keng nishonlandi. Poytaxtimizda Adiblar xiyoboni, Yozuvchilar uyushmasining muhtasham binosi, hududlarda yangi ijod uylari qurildi. Shu kabi majmualarning qurilishi ma'naviy hayotimizda muhim voqea bo'ldi.

Adabiyotlar tahlili va Metodologiya

Yurtimizda amalga oshirilayotgan ma'naviy sohadagi islohotlar har bir fuqaroda yuksak ma'naviyat va axloqiy fazilatlarining shakllanishida asosiy ko'mak beruvchi vositalardan biri sanaladi. Shu o'rinda Shavkat Mirziyoyevning “Biz uchun ma'naviyat-insonlar o'rtasidagi o'zaro ishonch, hurmat va e'tibor, xalq va davlat kelajagini birgalikda qurish yo'lidagi ezgu intilishlar, ibratli fazilatlar majmuasidir. Boshqacha aytganda, ma'naviyat-jamiyatdagi barcha siyosiy-ijtimoiy munosabatlarning mazmuni va sifatini belgilaydigan poydevordir. Bu poydevor qancha mustahkam bo'lsa, xalq ham, davlat ham shunchalik kuchli bo'ladi'-degan ta'kidlarni yodga olish kifoya. Xususan, ma'naviy-ma'rifiy islohotlar keng ma'noda o'quv muassasalari, ta'lim-tarbiya maskanlari, klublar, axborot-resurs markazlari, madaniyat muassasalari va turli istirohat bog'larida amalga oshiriluvchi faoliyatlarni qamrab oladi.

Binobarin, ma'naviyat va ma'naviy-ma'rifiy jarayonlar jamiyat hayotida quyidagilarni amalga oshirishning asosiy omili bo'lib xizmat qiladi.

-Yurt ravnaqi va xalq farovonligi uchun ko'plab tashabbuskorlik loyihalarini kuchaytirish, yosh avlodda intellektual salohiyatni shakllantirish uchun mustahkam va samarali ijodiy va ma'rifiy muhitni yaratish, har bir shaxsda

tevarak-atrofdan ro'y berayotgan voqea-jarayonlarga nisbatan daxldorlik hissini uyg'otish, befarqlik, loqaydlik kabi salbiy illatlarga barham berish;

-Har bir fuqaroning huquqiy ong va huquqiy madaniyatini oshirish, ularning davlat va jamiyat oldida turgan muqaddas burchlarini anglab yetish darajasini oshirish, mamlakatimiz hayotida ro'y berayotgan voqea-hodisalarni tahlil qila olish va mustaqil fikr-mulohazaga ega yoshlar sifatida tarbiyalash;

-Vatanga va o'z millatiga cheksiz muhabbat va sadoqat hissini shakllantirish, vatanning muqaddasligi, u insonning kindik qoni to'kilgan tuproq, uni voyaga yetkazadigan, hayotiga mazmun baxsh etadigan, ta'lim-tarbiya beradigan, safarga chiqsa mudom sog'inadigan tabarruk maskan ekanligini tushuntirish;

-Kishilarda ijtimoiy hamkorlik, millatlararo totuvlik, diniy bag'rikenglik va umumbashariy sifatlarni rivojlantirish, ularga millatchilik va shovinizm hamjihatlikka raxna soluvchi salbiy illatlar ekanligini tushuntirish;

-Jamiyatimiz a'zolarining ma'naviy olamini, dunyoqarashini kengaytirish, har sohada ijtimoiy faolligini oshirish, targ'ibot-tashviqot ishlarining ko'lamini kengaytirish;

-Siyosiy-huquqiy bilim saviyasini oshirish, dunyoda sodir bo'layotgan voqea-hodisalarga baho berish ko'nikmasini shakllantirish, mafkuraviy-g'oyaviy jarayonlarni ongli ravishda anglab yetishiga ko'maklashish lozim.

Natijalar va muhokama

Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan ma'naviyva ma'rifiy islohotlar zamirida xalqimizni ma'naviyatli qilib tarbiyalash, ularda insonparvarlik, mehr-oqibat va ezgulik axloqiy fazilatlarini shakllantirish asosiy vazifalarimizdan biri sanaladi. Muhtaram prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev tomonidan 2023-yilning 22-dekabrda Ma'naviyat va ma'rifat kengashining kengaytirilgan majlisida ma'naviyatimizni yanada yuksaltirish borasida quyidagi ishlarga e'tibor qaratilishi ta'kidlanadi.

Birinchiidan, yoshlar tarbiyasida mahalla faollari, nuroniylarning e'tiborini kuchaytirish;

Ikkinchidan, madaniy-ma'rifiy sohadagi ishlarni yangi bosqichga ko'tarishda hokimlarning mas'uliyatini keskin oshirish;

To'rtinchidan, madaniy dam olish tizimini takomillastirish. Aholining bo'sh vaqtini mazmunli o'tkazish;

Beshinchidan, maqom va baxshichilik san'atini rivojlantirish, ijro va ijodiy maktablarni bu boradagi an'analarni ilmiy asosda o'rganish va qayta tiklash ishlarini yanada kuchaytirish;

Oltinchidan, milliy madaniyatimiz rivojida muhim o'ringa ega bo'lgan musiqa va raqs san'atini ravnaq toptirishga qaratilgan chora-tadbirlarni amalga oshirish;

Yettinchidan, xalqaro maydonda o'zbek madaniy diplomatiyasini rivojlantirish, boy madaniy merosimizni xalqimizga va xorijiy sayyohlarga keng tanishtirish ishlarini yangi bosqichga ko'tarish;

Sakkizinchidan, kino sohasini rivojlantirish borasida olib borilayotgan islohotlarni davom ettirish;

To'qqizinchidan, tasviriy va amaliy san'at sohasini yanada rivojlantirish.

Yuqorida keltirilgan ma'naviy-ma'rifiy ishlarni amalga oshirishda ma'naviyat targ'ibotchilarining ham o'rni katta.

Bugunga kelib ma'naviy sohadagi voqelik va jarayonlarni tartibga solish ehtiyojini qondirish muhim va dolzarb sanaladi. Ana shu ehtiyojlarni hisobga olgan holda yurtimizda keng miqyosli ishlar amalga oshirilmoqda. Milliy ma'naviyatimizning yuksalishida ma'lum bir guruh yoki jamoaning harakati kutilgan natijaga olib kelmaydi. Bu jarayonda butun millat, jamiyat birgalikda harakat qilsa biz o'z oldimizga qo'ygan maqsadlarimizga, albatta, erisha olamiz.

Xulosa

Ma'naviy-ma'rifiy ishlarning ko'lamini va miqyosini kengaytirish, dunyoda yuz berayotgan murakkab geosiyosiy va g'oyaviy-mafkuraviy jarayonlarning mazmun-mohiyatini har tomonlama chuqur yoritib boorish, yot va begona g'oyalarni, xususan, terrorizm, diniy ekstremizm, aqidaparastlik, separatizm, odam

savdosi, “ommaviy madaniyat”, narkobiznes va boshqa tahdidlarga qarshi samarali g’oyaviy kurash olib boorish bugungi kunning dolzarb vazifasi sanaladi.

Xulosa qilib aytganda, ma’naviy-ma’rifiy sohani rivojlantirish, jamiyat fuqarolarining ma’naviyatini yuksaltirish uchun faqat nazariy bilim bermasdan, amaliyotga ham ko’proq urg’u berish lozim. Maktabgacha ta’lim muassasalaridagi bolalar, umumiy o’rta ta’lim, o’rta maxsus ta’lim va oliy ta’limdagi o’quvchi va talabalar uchun ta’lim jarayoni bilan birgalikda ma’naviy dunyoqarashni o’stiruvchi, o’zi uchun yangi bilimlar kashf qilishi mumkin bo’lgan turli xil muzeylarga, teatrlarga, tarixiy maskanlarga boorishni taklif etish lozim. Ta’lim tashkilotlarining barcha bo’g’inida tehsil oluvchilarni muzeylarga, tarixiy joylarga tashrifini oshirish ularning ong-u tafakkuri, dunyoqarashi kengayishida bevosita ykunlarida farzandi bilan muzeylarga, teatrlarga borgan ota-ona ham o’zi uchun kerakli nimadir olishi shubhasiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mirziyoyev. Sh.M. Yangi O’zbekiston strategiyasi.-T.O’zbekiston,2021-B.267
2. Prezident Shavkat Mirziyoyevning Respublika Ma’naviyat va ma’rifat kengashining kengaytirilgan majlisidagi nutqi. 2023-yil 22-dekabr.
3. O’zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi “O’zbekiston-2030” strategiyasi to’g’risidagi PF-158-sonli farmoni.www.lex.uz
4. Mirziyoyev Sh.M. O’zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlis va O’zbekiston xalqiga murojaatnomasi//”Xalq so’zi” gazetasi, 2022yil 21-dekabr, N272 (8334).
5. Yangi O’zbekistonda erkin va farovon yashaylik (O’zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning davlat va jamiyat taraqqiyotining ustuvor yo’nalishlariga doir konseptual g’oyalari va tavsiyalari)Uslubiy qo’llanma-Toshkent.Lesson.press,2022-B.122.
6. O’zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 26-martdagi “Ma’naviy-ma’rifiy ishlar tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to’g’risida”gi PQ-5040-son Qarori.